

GEZ	<div data-bbox="636 209 1301 268"> <div>KARTA ADRESOWA ZABYTKU</div> </div>		<div data-bbox="1619 159 1818 207"> 3. Miejscowość Krosno Odrzańskie </div>
<div data-bbox="203 303 367 351"> 1. Nazwa Zamek książęcy </div>		<div data-bbox="875 303 1025 351"> 2. Czas powstania XIII w. </div>	<div data-bbox="1619 370 1890 443"> 4. Adres Szkolna 1 66-600 Krosno Odrzańskie </div>
<div data-bbox="203 370 1294 391"> 7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym </div> <div> <div data-bbox="194 411 911 908"> </div> <div data-bbox="927 411 1583 908"> </div> </div>			<div data-bbox="1619 644 1872 665"> 5 . Przynależność administracyjna </div> <div data-bbox="1619 708 1816 729"> Województwo lubuskie </div> <div data-bbox="1619 774 1792 794"> Powiat krośniński </div> <div data-bbox="1619 839 1872 860"> Gmina Krosno Odrzańskie </div>
<div data-bbox="203 940 676 967"> Widok na elewację frontową „części bramnej” </div> <div data-bbox="927 940 1149 967"> Dziedziniec zamkowy </div>			<div data-bbox="1619 906 1998 979"> 6. Formy ochrony rejestr zabytków nr L-81/1-2/A (d.82) Data wpisu: 25.02.1958 </div> <div data-bbox="1619 1011 1998 1230"> Lokalizacja na terenie zespołu urbanistyczno-krajobrazowego Krosna Odrzańskiego, wpisanego do rejestru zabytków pod nr 102 i 2179 oraz objęcie ochroną poprzez zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (MPZP 008) </div>

Dziedziniec zamkowy

8. Historia, opis i wartości

Zamek Piastowski w Krośnie Odrzańskim to budowla czteroskrzydłowa, zwrócona elewacją frontową w kierunku zachodnim. Usytuowana została na północno-wschodnim skraju miasta, które uzyskało prawa miejskie w latach 1217-1232. Jest najbardziej na północ wysuniętym zamkiem średniowiecznego Śląska. Położony jest w północno-wschodniej części miasta i tworzy odrębny układ przestrzenny. Zamek na planie nieregularnego prostokąta z wysuniętym budynkiem bramnym, wzniesiony z kamienia i cegły. Wieża na planie ośmioboku zespolona z murem. W skrzydle zachodnim znajduje się budynek bramny z sienią wjazdową, klatką schodową w wieży i basteją. Pozostałą część skrzydła zachodniego stanowią dobudowane do muru kurtynowego kaplica kalwińska, która w XVIII i XIX wieku pełniła funkcję magazynu i wozowni. Na dziedzińcu znajdują się renesansowe krużganki skrzydła południowego, a we wnętrzu paleniska gotyckiej kuchni zamkowej. Skrzydło wschodnie i północne wraz z tzw. „wieżą północną” stanowią dziś trwałą ruinę. Początki Zamku Piastowskiego sięgają pierwszej połowy XIII w., kiedy to książę śląski Henryk Brodaty zbudował swoją rezydencję na terenie nie związanym z wcześniejszym osadnictwem. Na podstawie badań archeologicznych i analiz dendrochronologicznych ustalono, że najstarszy poziom osadnictwa odkryty na dziedzińcu można datować na początek XIII wieku. Krośnieński zamek przez wiele lat był jedną z głównych rezydencji Henryka Brodatego i służył jako miejsce organizowania wypraw wojennych. W czasie walk z Tatarami, w 1241 roku księżna Jadwiga Śląska przebywała w krośnieńskiej rezydencji wraz z mniszkami trzebnickiego klasztoru. Przez wiele stuleci zamek stanowił ważny punkt strategiczny dla kolejnych pokoleń. Pełnił funkcje reprezentacyjne i obronne. Posiadał system umocnień niezależny od miasta, w tym fosę i mur obronny. Pod koniec XV w. wdowa po Henryku XI – Barbara Hohenzollern – rozpoczyna przebudowę zamku. Siedziba otrzymuje renesansową oprawę w XVI w. kiedy to za panowania margrabiego brandenburskiego Jana Jerzego krużganki wzbogaciły się o arkady. Zamek staje się siedzibą wdów. W okresie wojny trzydziestoletniej (1618 -1648) obiekt został zamieniony na twierdzę m. in. przez budowę szańców i umocnieniu istniejących już systemów obronnych. Powiększona została fosa wokół zamku i zbudowany most zwodzony. Po opuszczeniu miasta przez Szwedów wdowa po elektorze brandenburskim Elżbieta Charlotta nadaje barokowy charakter zamkowym murom. Buduje wieżę i kaplicę. Z czasem zamek podupada. Za panowania Fryderyka II zamieniony został na magazyny wojskowe. W latach 1886 – 1887 wojska pruskie przebudowały zabytkową budowlę na koszarzy wojskowe upraszczając fasadę i ujednolicając wnętrza. W pierwszej połowie XX w. zaadaptowano pomieszczenia na siedzibę muzeum i mieszkania. W lutym 1945 roku lewobrzeżne Krosno wraz z zamkiem spłonęło. Pozostały jedynie mury kapitalne. Pod koniec XX w. zamek zaczął odzyskiwać swoją świetność. Wyremontowany został budynek bramny, uporządkowano dziedziniec. W 2008 roku zakończono rewitalizację części skrzydła południowego (krużganków) i kaplicy (wozowni) w skrzydle zachodnim. W izbach muzealnych Zamku Piastowskiego znajdują się wystawy obrazujące historię Krosna Odrzańskiego, a w galeriach wystawienniczych prezentowany jest dorobek lokalnych artystów. Na dziedzińcu odbywają się koncerty, pokazy walk rycerskich oraz różnego rodzaju działania kulturalne. W Zamku Piastowskim mieści się Punkt Informacji Turystycznej oraz Centrum Artystyczno-Kulturalnego „Zamek”.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Zamek Piastowski w Krośnie Odrzańskim to jeden z lepiej zachowanych zabytków z czasów Piastów Śląskich, jednak czas coraz bardziej odciska na nim swe piętno. W 2006 roku zawaleniu uległ zabytkowy spichlerz przy zamku. W 2021 roku konieczne było podparcie coraz bardziej wyginających się ścian. Nie zrobiono tego jednak na wschodnim skrzydle, gdzie opierzenie runęło pod koniec 2021 roku. Od kilku lat Krosno Odrzańskie bezskutecznie stara się o pozyskanie środków na odbudowę średniowiecznego zamku nad Odrą.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Ewelina Kisiel

Grudzień 2023

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków